

USLOVI ZA OSIGURANJE MAŠINA OD LOMA I NEKIH DRUGIH OPASNOSTI**1. PREDMET OSIGURANJA****Član 1.**

- (1) Predmet osiguranja od opasnosti navedenih u članu 3. ovih Uslova mogu biti stvari i to:
- mašine;
  - mašinski uređaji;
  - električni uređaji i njihovo punjenje ukoliko je vrijednost punjenja sadržana u vrijednosti osigurane stvari;
  - aparati i
  - instalacije,
  - zajedno sa postoljem, ležištem i temeljem, ukoliko je njihova vrijednost sadržana u vrijednosti mašina.
- (2) Ako se posebno ugovori predmet osiguranja mogu biti:
- dalekovodi;
  - kablovski vodovodi visokog napona;
  - cjevovodi: gasovodi, naftovodi i toplovodi;
  - vodovodna i kanalizaciona mreža;
  - instalacije centralnog grijanja;
  - antenski stubovi;
  - metalni silosi i slične metalne konstrukcije;
  - bageri u rudnicima (površinski kop);
  - postolja, ležišta i temelji kada njihova vrijednost nije sadržana u vrijednosti osigurane stvari iz stava (1) ovog člana;
  - ulje osiguranih turbina i punjenje električnih uređaja (ulje transformatora i sl.);
  - bušaće teške šipke i radne šipke, armirane savitljive cijevi za ispiranje pod visokim pritiskom, prelazi i stabilizatori na bušotinama;
  - trake, lanci i užad transportnih uređaja;
  - valjci valjaoničkih stanova;
  - krupan alat i elektronski računari.
- (3) Ugovorom o osiguranju mogu biti obuhvaćene sve mašine (grupno) ili samo pojedine mašine.
- (4) Osigurane su samo one stvari koje su označene u polici.

1.1. Stvari koje ne mogu biti predmet osiguranja**Član 2.**

- (1) Predmet osiguranja ne mogu biti ni u slučaju kada je njihova vrijednost sadržana u vrijednosti osigurane stvari:
1. sve vrste alata koji služe za obradu materijala:
    - skidanjem strugotine (glodala, burgije, testere, brusno kamenje i sl.);
    - siječenjem (noževi, makaze i sl.);
    - deformacijom i lijevanjem (matrice, kokile, kalupi i sl.)
    - krune alata za bušenje na bušotinama;
  2. stezni alati, ukoliko nisu sastavni dio mašine, ili ako se prema važećim propisima ne smatraju osnovnim sredstvima;
  3. dijelovi mašina koji neposredno služe za lomljenje i sitnjenje (kugle mlinova, udarni maljevi, ploče mlinova, čeljusne ploče drobilice i sl.);
  4. radni elementi poljoprivrednih mašina: klinovi drljača, raonici, diskovi, noževi i sl.;
  5. dijelovi mašina izloženih neposrednom termičkom uticaju (razaranju): obloge sudova, plamenik gorionika, rešetke ložišta, elektrootporni grijači, elektrode industrijskih peći, sudovi za topljenje i prenošenje rastopljenog metala i sl.;
  6. dijelovi mašine izloženi ubrzanom trošenju i periodičnoj zamjeni: sita, reljefne i druge zamjenjive obloge, zamjenjive obloge valjaka, obloge grebena-češljuga, savitljive cijevi, remenje, četke, ulošci filtera, filter platna, sredstva za zaptivanje i termičku izolaciju, dijelovi spojnice (gumeni prstenovi, gumeni umeci, lamele i sl.), prenosivi kablovi i sl.;
  7. trake, lanci i užad, osim kod transportnih uređaja za koje uz primjenu klauzule IV-01. postoji mogućnost posebnog ugovaranja;
  8. sigurnosni elementi jednokratnog dejstva osim katodnih odvodnika preko 10 kV;
  9. eksploatacioni (pogonski) materijal: gorivo, mazivo, rashladna sredstva, sredstva za čišćenje i sl.;
  10. katalizatori;
  11. improvizovane instalacije plinovoda i električne energije, te improvizovani agregati za proizvodnju električne energije, koje nisu izvedene po propisanim standardima i od strane kvalifikovanog, za to registrovanog, lica.

1.2. Osigurane opasnosti (rizici)**Član 3.**

- (1) Osiguranjem se pruža osiguravajuća zaštita od oštećenja ili uništenja osigurane stvari usljed nezgode u pogonu, pod kojom se podrazumijevaju događaji koji nastaju nepredviđeno i iznenada u vezi sa korištenjem osigurane stvari, kao i nespretnosti, nehata ili zle namjere radnika ili kog drugog lica osim:
1. od osnovnih i dopunskih rizika koji su obuhvaćeni Uslovima za osiguranje od opasnosti požara i nekih drugih opasnosti;
  2. provalne krađe, krađe, razbojništva, štetnog dejstva nuklerne energije, erupcije, osim istražnih erupcija ukoliko se to posebno ugovori;
  3. usljed nedostataka ili grešaka koje su postojale u trenutku zaključenja osiguranja, a ovi su nedostaci ili greške bile ili morale biti poznate osiguraniku;
  4. neposredne posljedice trajnih hemijskih, termičkih, mehaničkih, atmosferskih i drugih uticaja i uslova smještaja i rada, oksidacije, starenja, korozije, zračenja, prekomjernih vibracija i sl.;
  5. posljedice svih vidova trošenja, habanja, abrazije, erozije, kavitacije i sl.
  6. prekomjerne naslage rđe, kotlovsog kamenca, taloga, mulja i sl., pa i kad je usljed toga nastalo uništenje ili oštećenje osigurane stvari;
  7. preopterećenosti mašina, mašinskih i električnih uređaja, aparata i instalacija preko granica njihovih projektnih parametara;
  8. stavljanja u pogon prije konačne poprake;
  9. montiranja i probnog ispitivanja nove stvari;
  10. dinamičnog vitlanja rotacionih dijelova mašina: rotora, turbina, generatora i sl. ukoliko se posebno ne ugovori;
  11. povreda zakonskih i tehničkih propisa i uputstava o tehničkoj eksploataciji osiguranih stvari, kao i zaštitnih mjera.

(2) Osiguravač takođe nije u obavezi:

1. za posredne štete nastale u vezi sa osiguranim slučajem: gubitak zarade, dangube, kazne i sl.;
2. za štete za koje po zakonskim propisima ili ugovoru odgovara proizvođač, odnosno isporučilac osporava odgovornost, a šteta je prouzrokovana nezgodom u pogonu određenom u članu 3 ovih Uslova, osiguravač će isplatiti naknadu osiguraniku, a potom će do iznosa isplaćene naknade stupiti u sva prava osiguranika prema proizvođaču, odnosno isporučiocu;
3. za troškove demontaže i remontaže koji su učinjeni u cilju redovnog pregleda ili održavanja osigurane stvari (periodične popravke ili zamjene istrošenih dijelova) pa i kada se tom prilikom utvrdi oštećenje osiguranom opasnošću. Naknada će u ovom slučaju obuhvatiti samo troškove popravke ili zamjene oštećenih dijelova koji nisu bili predviđeni za periodičnu popravku odnosno zamjenu.

(3) Osiguravač je u obavezi da pruža osiguravajuću zaštitu od opasnosti iz stava (1) ovog člana i na postolju, ležištu ili temelju osiguranih mašina samo ako je oštećenje istih posljedica oštećenja ili uništenja mašina od opasnosti pokriveno ovim Uslovima.

(4) Ako se posebno ugovori, osiguravač je u obavezi da pruži osiguravajuću zaštitu od oštećenja ili uništenja stvari osiguranih po ovim Uslovima od opasnosti erupcije, koja bi nastala prilikom bušenja.

Član 4.

- (1) Stvari, koje su predmet osiguranja, osigurane su na mjestu označenom u polici i za vrijeme:
- kada su montirane i spremne za rad;
  - kada se nalaze u radu;
  - kada su date u najam ili poslugu, ukoliko rade u uslovima i služe namjeni za koju su projektovane i građene;

- kada se demontiraju i remontiraju zbog premještanja ili popravke, kao i za vrijeme trajanja popravke na mjestu korištenja osigurane stvari ili u radionici osiguranika pod uslovom da premještanje ili popravku obavljaju radnici osiguranika;
  - kada se radi provjere ispravnosti, popravke ili premještanja prevoze, ali samo u granicama mikrolokacije pogona i najviše do 15 km izvan granica mikrolokacije.
- (2) Stvari su osigurane i kada se u cjelini premjeste na drugo mjesto na području Bosne i Hercegovine.
- (3) Stvari nisu osigurane za vrijeme dok se nalaze na izložbi i sajmu.

1.3. Vrijednost osigurane stvari

Član 5.

- (1) Vrijednost osigurane stvari, ukoliko drugačije nije ugovoreno, je vrijednost nove stvari, umanjena za iznos procijenjenog rabaćenja (tehničkog i ekonomskog).

1.4. Utvrđivanje naknade iz osiguranja

Član 6.

- (1) Visina naknade iz osiguranja utvrđuje se:
1. u slučaju uništenja stvari - prema vrijednosti osigurane stvari (član 5.) u vrijeme nastanka osiguranog slučaja, umanjenoj za vrijednost ostatka;
  2. u slučaju oštećenja stvari - u visini troškova popravke u vrijeme nastanka osiguranog slučaja, umanjениh za iznos procijenjenog rabaćenja i vrijednosti ostatka, ako nije drugačije ugovoreno. Ako su troškovi popravke nastali usljed prekovremenog, nedjeljnog, prazničnog i noćnog rada, naknađuju se samo ako je to posebno ugovoreno.
- (2) Veći troškovi na otklanjanju štete (popravkom ili zamjenom osigurane stvari novom) nastali usljed učinjenih izmjena, poboljšanja ili usavršavanja, padaju na teret osiguranika.
- (3) Osiguravač nije u obavezi da naknadi vrijednost cijele osigurane stvari (mašine), ako se oštećeni, odnosno uništeni dio ne može popraviti ili nabaviti zbog toga što je osigurana stvar nabavljena u inostranstvu ili se više ne proizvodi. Osiguravač je u obavezi samo do vrijednosti oštećenog, odnosno uništenog dijela osigurane stvari koja se utvrđuje procjenom srazmjere učešća vrijednosti oštećenog ili uništenog dijela osigurane stvari u vrijednosti cijele osigurane stvari ili upoređenjem sa istovrsnim, odnosno sličnim dijelom stvari.
- (4) Ako je suma osiguranja manja od vrijednosti stvari u vrijeme nastanka osiguranog slučaja (podosiguranje), šteta će se naknaditi u srazmjeri između sume osiguranje i vrijednosti osigurane stvari (čl.5).
- (5) Štete na osiguranom punjenju električnih uređaja i ulju turbina, naknađuju se u srazmjeri određenoj na osnovu propisanog vijeka trajanja i vremena upotrebe punjenja i uz uslov da je oštećenje istog posljedica oštećenja mašine od opasnosti obuhvaćenih ovim Uslovima.
- (6) Troškovi za zemljane radove, uključujući i asfaltiranje kod kablova i cjevovoda, kao i troškovi za iznalaženje mjesta oštećenja na dalekovodima, kablovima i cjevovodima, naknađiće se ukoliko je to posebno ugovoreno.
- (7) U svakom štetnom događaju - osiguranom slučaju, obračunata naknada iz osiguranja se umanjuje za 10%, najmanje u protivvrijednosti od 500 KM, ukoliko se drugačije ne ugovori.

1.5. Naknada troškova

Član 7.

- (1) Na ime troškova učinjenih za raščišćavanje i čišćenje u vezi sa nastalim osiguranim slučajem na osiguranom stvari, osiguravač naknađuje neophodne izdatke za raščišćavanje i čišćenje osigurane oštećene stvari.
- (2) Osiguravač naknađuje neophodne troškove prouzrokovane razumnim pokušajem osiguranika da kada osigurani slučaj nastupi, preduzme mjere radi otklanjanja i smanjenja štetnih posljedica nastupanja osiguranog slučaja.

- (3) Neophodni troškovi za otklanjanje neposredne opasnosti nastupanja osiguranog slučaja i ograničenja njegovih štetnih posljedica učinjeni uz saglasnost osiguravača naknađuju se i kada se naknadom štete premašuje suma osiguranja, odnosno stvarna vrijednost oštećenih stvari.
- (4) U slučaju podosiguranja, troškovi za otklanjanje i smanjenje štete, naknađuju se u istoj srazmjeri kao i naknada štete, osim kada su ti troškovi učinjeni po nalogu osiguravača.
- (5) Osiguravač nije u obavezi da naknadi troškove nastale na otklanjanju uzroka štete.

1.6. Važnost opštih uslova za osiguranje imovine

Član 8.

Na osiguranja zaključena po ovim Uslovima, primjenjuju se i Opšti uslovi za osiguranje imovine, ukoliko nisu u suprotnosti sa ovim Uslovima.

2. ODREDBE KOJE SE POSEBNO UGOVARAJU I OBAVEZNO UNOSE U POLICU OSIGURANJA ISKAZANE SU KROZ SLIJEDEĆE KLAUZULE:

Klauzule su podijeljene u 7 grupa, i to:

- I. Opšte klauzule,
- II. Klauzule o reviziji mašina i uređaja,
- III. Klauzule za osiguranje bagera u rudnicima,
- IV. Klauzule za osiguranje amortizovane vrijednosti kod djelimičnih šteta,
- V. Klauzule za postrojenja slabe struje,
- VI. Klauzule za krupan alat i
- VII. Ostale klauzule.

I. OPŠTE KLAUZULE

I-01.A kumulatorske stacionirane baterije

Osiguranik je dužan da odredi stručno lice koje će se starati o akumulatorskim baterijama.

Osiguranik je obavezan da se pridržava uputstva proizvođača za održavanje baterija.

Ako osiguranik povrijedi jednu od tih obaveza, osiguravač neće biti u obavezi da nadoknadi dio štete koji je pričinjen nepridržavanjem ovih obaveza. Ako u vrijeme nastupanja osiguranog slučaja postoji ugovor o održavanju baterija, smatraće se da su navedene obaveze ispunjene, a osiguravač se može koristiti pravom regresa od održavaoca baterija, ukoliko isti nije izvršio obaveze preuzete ugovorom o održavanju.

I-02. Uljno punjenje turbine

Osiguravač je u obavezi da nadoknadi štetu na uljnom punjenju turbine, ako je gubitak istog posljedica štete na turbini pokrivene osiguranjem.

I-03. Isključenje štete usljed zamuljenja i potpoljenja kod hidroelektrana

Ne naknađuju se štete na osiguranim stvarima koje bi nastale usljed potopljenja ili zamuljenja, izazvane lomom cjevnog voda visokog pritiska.

I-04. Uključenje šteta usljed zamuljenja i potpoljenja kod hidroelektrana

Osiguranjem cjevnog voda visokog pritiska, pokrivene su štete na njemu i njegovom postolju.

Osiguranjem je pokrivena šteta na osiguranim stvarima usljed potopljenja i zamuljenja ako je ta šteta u uzročnoj vezi sa štetom na cjevnom vodu visokog pritiska, koja je pokrivena osiguranjem.

I-05. Izotopi

Ako neka od osiguranih stvari radi sa izotopima tada će osiguravač biti u obavezi za štete koje na osiguranim stvarima nastanu od izotopa, kao posljedica neke štete pokrivene osiguranjem u smislu ugovorenih uslova osiguranja. Takođe se naknađuju i troškovi za otkuživanje osiguranih stvari.

II. KLAUZULE O REVIZIJI MAŠINA I UREĐAJA**II-01. Revizija postrojenja parnih, gasnih i hidro-turbina**

U interesu sprečavanja štete, osiguranik - bez obzira na početak osiguravajuće zaštite - je dužan da o svom trošku vrši redovno održavanje, revizije, periodične preglede i remont, u skladu sa propisima i uputstvom o tehničkim mjerama za pogon i održavanje elektro-energetskih postrojenja, Pravilnikom o tehničkim mjerama za zaštitu elektro-energetskih postrojenja, kao i pismenim uputstvima za pogon, održavanje, reviziju i remont, koje daju proizvođači uređaja i postrojenja.

Ukoliko osiguranik povrijedi neku od navedenih obaveza, te se zbog propuštanja istih ostvari osigurani slučaj, tada osiguravač neće biti dužan da takvu štetu naknadi.

Osiguranik je dužan da osiguravaču blagovremeno prijavi vršenje revizije. Osiguravač može na svoj trošak, poslati svog stručnjaka, koji će prisustvovati reviziji.

II-02. Revizija električnih motora naizmjenične struje, sa snagom većom od 750 KW u dvopolnom izvođenju, ili više od 1000 KW četvero ili višepolnom izvođenju

U interesu sprečavanja štete, osiguranik - bez obzira na početak osiguravajuće zaštite - je dužan da o svom trošku vrši redovno održavanje, revizije, periodične preglede i remont, u skladu sa propisima o tehničkim mjerama za zaštitu elektro-energetskih postrojenja, kao i pismenim uputstvima za pogon, održavanje, reviziju i remont, koje daju proizvođači uređaja i postrojenja ove vrste.

Ako osiguranik povrijedi neku od navedenih obaveza, te zbog propuštanja istih se ostvari osigurani slučaj, tada osiguravač neće biti dužan da takvu štetu naknadi.

II-03. Revizija motora istosmjerne struje sa obrtnim momentom većim od 1 Mpm, kao i glavnog i pomoćnog pogona istosmjerne struje u valjaonicama

U interesu sprečavanja štete, osiguranik - bez obzira na početak osiguravajuće zaštite - dužan je da o svom trošku vrši reviziju glavnog i pomoćnog pogona u valjaonici, kao i motora istosmjerne struje, a u skladu sa propisima i Pravilnikom o tehničkim mjerama za pogon i održavanje postrojenja ove vrste i prema pismenim uputstvima za pogon, održavanje, reviziju i remont, koje daju proizvođači ovih uređaja.

Osiguranik je dužan da osiguravaču blagovremeno prijavi vršenje revizije. Osiguravač može, na svoj trošak, poslati svog stručnjaka koji će prisustvovati reviziji.

Ako osiguranik povrijedi neku od navedenih obaveza, te se zbog propuštanja istih ostvari osigurani slučaj, tada osiguravač neće biti dužan da takvu štetu naknadi.

II-04. Revizija presa sa grijnim pločama u drvnoj industriji i industriji gumenih proizvoda

U interesu sprečavanja štete, osiguranik će redovno i u skladu sa uputstvom proizvođača, na svoj trošak, vršiti ispitivanja presa putem odgovarajućeg stručnjaka, koga će on imenovati, da bi se utvrdilo da li su eventualno oštećene. Angažovano stručno lice će nakon ispitivanja izvijestiti pismeno osiguranika o stanju i sigurnosti ispitanih ploča.

Angažovano stručno lice će tom prilikom odrediti datum slijedećeg ispitivanja.

Osiguranik je dužan da blagovremeno izvijesti osiguravača o ispitivanju prese. Osiguravač može, o svom trošku, poslati svog stručnjaka radi prisustvovanja ispitivanju prese.

Ako osiguranik povrijedi neku od navedenih obaveza, te se zbog propuštanja istih ostvari osigurani slučaj, tada osiguravač neće biti u obavezi da takvu štetu naknadi.

II-05. Revizija podvodnih pumpi

Osiguranik je u obavezi, shodno uputstvu proizvođača, vršiti temeljno osveženje podvodnih pumpi, o čemu će blagovremeno izvijestiti osiguravača.

Ako se osiguranik ne pridržava ovih obaveza, te se zbog propuštanja istih ostvari osigurani slučaj, tada osiguravač neće biti dužan da

takvu štetu naknadi.

III. KLAUZULE ZA BAGERE U RUDNICIMA- POVRŠINSKI KOP**III-01. Bageri u rudnicima**

Kod bagera u rudnicima, uključene su štete usljed prevrnuća, sudara, udara, iskliznuća, survavanja, pada ili udara nekog predmeta, rušenja mosta i rušenja donjeg stroja pruge.

IV. KLAUZULE ZA OSIGURANJE AMORTIZOVANE VRIJEDNOSTI KOD DJELIMIČNIH ŠTETA**IV-01. Osiguranje amortizovane vrijednosti trake, lanaca i užadi transportnih uređaja**

Nije osigurana amortizovana vrijednost traka, lanaca i užadi transportnih uređaja. Prilikom likvidacije šteta odbija se na ime rabaćenja procijenjeni iznos zavisao od uslova smještaja i rada, kao i vremena provedenog u eksploataciji.

IV-02. Osiguranje amortizovane vrijednosti valjaka i ležajeva valjaka

Nije osigurana amortizovana vrijednost valjaka i ležajeva valjaka, a pri likvidaciji šteta odbija se iznos na ime rabaćenja u zavisnosti od :

- procijenjenog vijeka trajanja;
- provaljene količine materijala;
- efektivnog vremena rada;
- istrošenosti i
- računskog vijeka trajanja.

IV-03. Osiguranje amortizovane vrijednosti kod habajućih dijelova

Kod habajućih dijelova, koji u smislu Uslova za osiguranje mašina od loma i nekih drugih opasnosti, nisu isključeni iz osiguranja kao npr. hvatači, vedria, kašike, lopate za punjenje i slični dijelovi, koji se usljed povećanog habanja za vrijeme rada moraju češće zamjenjivati, ne može se osigurati amortizovana vrijednost, odnosno pri likvidaciji šteta odbija se odgovarajući iznos na ime procijenjene istrošenosti.

IV-04. Osiguranje amortizovane vrijednosti kod obloga peći i ozida kotlova

Ne može se osigurati amortizovana vrijednost na oblogama peći i ozidu kotlova. Pri likvidaciji štete odbija se odgovarajući iznos na ime procijenjene istrošenosti.

Osiguravač je u obavezi da naknadi štetu na oblozi peći i ozidu kotla samo onda ako je ova posljedica neke štete pokrivene osiguranjem iz član 3 ovih Uslova na drugim dijelovima osigurane peći i kotla.

IV-05. Osiguranje amortizovane vrijednosti kod klipnih kompresora i motora sa unutrašnjim sagorijevanjem, iznad 147 KW(200 Ks)

Ne može se osigurati amortizovana vrijednost za cilindar glave, košuljice i klipove motora, odnosno kompresora. Pri likvidaciji štete odbija se odgovarajući iznos na ime procijenjene istrošenosti.

IV-06. Osiguranje amortizovane vrijednosti za mašine na gas

Kod mašina na gas visokih peći i gasnih motora ne može se osigurati amortizovana vrijednost. Pri likvidaciji štete odbija se odgovarajući iznos na ime procijenjene istrošenosti.

IV-07. Osigurnje amortizovane vrijednosti u ugostiteljskim objektima u svojini građana i građansko-pravnih lica

Ne može se osigurati amortizovana vrijednost na mašinama, mašinskim uređajima, električnim uređajima i aparatima u ugostiteljskim objektima građana i građansko - pravnih lica.

V. KLAUZULE ZA POSTORJENJE SLABE STRUJE
V-01. Utvrđivanje stvarne vrijednosti za rentgenske cijevi i ventile

Stvarna vrijednost rentgenskih cijevi i ventila određuje se za pojedine vrste ovih cijevi i ventila, u zavisnosti od vremena korištenja ili broja uključivanja po dole navedenim tabelama.

A. RENTGENSKE CIJEVI I VENTILI ZA DIJAGNOSTIČKE UREĐAJE
A-I - Mirujuće (stabilne) anodne cijevi u generatorima za pumpanje

Vrijeme korištenja do mjeseci	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti	Vrijeme korištenja do mjeseci	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti
24	100	48	50
28	90	54	40
34	80	58	30
38	70	65	20
44	60	72	10

A-II - Rotirajuće anodne cijevi u generatorima za pumpanje

Rotirajuće anodne cijevi sa plombiranim brojačem snimaka				Rotirajuće anodne cijevi bez brojača snimaka			
Broj snimaka do	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti	Broj snimaka do	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti	Vrijeme korištenja do mjeseci	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti	Vrijeme korištenja do mjeseci	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti
10000	100	22000	50	18	100	30	50
13000	90	26000	40	20	90	36	40
14000	80	30000	30	22	80	42	30
17000	70	35000	20	24	70	48	20
20000	60	40000	10	26	60	60	10

A-III - Ventili

Vrijeme korištenja do mjeseci	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti	Vrijeme korištenja do mjeseci	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti
36	100	51	50
39	90	53	40
42	80	55	30
45	70	57	20
48	60	60	10

B. RENTGENSKE CIJEVI I VENTILI ZA TERAPIJSKE UREĐAJE
B-I - Dubinska terapija

Vrijeme korištenja do pogonskih sati, najduže mjeseci	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti	Vrijeme korištenja do pogonskih sati, najduže mjeseci	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti
400 sati, 18 mj.	100	900 sati, 38 mj.	50

500 sati, 24 mj.	90	1000 sati, 42 mj.	40
600 sati, 27 mj.	80	1100 sati, 45 mj.	30
700 sati, 30 mj.	70	1200 sati, 50 mj.	20
800 sati, 34 mj.	60	1300 sati, 55 mj.	10

B-II - Aparati za površinsku i plitku terapiju zračenjem

Vrijeme korištenja do mjeseci	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti	Vrijeme korištenja do mjeseci	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti
24	100	35	50
26	90	38	40
28	80	42	30
30	70	50	20
32	60	60	10

C. CIJEVI ZA POJAČANJE (IZOŠTRENJE) SLIKE

Vrijeme korištenja do mjeseci	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti	Vrijeme korištenja do mjeseci	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti
18	100	30	50
20	90	35	40
22	80	40	30
24	70	50	20
27	60	60	10

D. RENTGENSKE CIJEVI I VENTILI UREĐAJA ZA ISPITIVANJE MATERIJALA

Vrijeme korištenja do pogonskih sati, najduže mjeseci	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti	Vrijeme korištenja do pogonskih sati, najduže mjeseci	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti
300 sati, 6 mj.	100	700 sati, 16 mj.	50
380 sati, 8 mj.	90	780 sati, 18 mj.	40
460 sati, 10 mj.	80	860 sati, 20 mj.	30
540 sati, 12 mj.	70	Preko 860 sati, 20 mj.	20
620 sati, 14 mj.	60		

V-02. Osiguranje elektronskih cijevi za snimanje i reprodukciju slike kod televizijskih uređaja

Štete na elektronskim cijevima za snimanje i reprodukciju slike likvidiraju se tako što se za svaku godinu upotrebe cijevi odbija iznos određen (procijenjen) na osnovu prosječnog vijeka trajanja cijevi, ali najviše do 50 %.

V-03. Osiguranje koherentnih izvora svjetlosti laserskih uređaja

Osiguravajuća zaštita se proširuje na štete na koherentnim

izvorima svjetlosti laserskih uređaja.

Stvarna vrijednost izvora svjetlosti se određuje na osnovu slijedeće tabele za amortizaciju vrijednosti tih izvora svjetla.

Tabela za određivanje stvarne vrijednosti izvora svjetlosti laserskih uređaja

Vrijeme korištenja do pogonskih sati	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti	Vrijeme korištenja do pogonskih sati	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti
100	100	600	50
200	90	700	40
300	80	800	30
400	70	900	20
500	60	1000	10

V-04. Obim pokrića za štete na svjetlosnim izvorima kod raznih mašina, aparata i uređaja

Štete koje su posljedica razlaganja (disocijacije) plinova, taloženja i slično, nisu pokrivena osiguranjem. Štete na samim svjetlosnim izvorima naknađuju se samo, ako su u direktnoj vezi sa štetom na uređaju koja je pokrivena osiguranjem.

V-05. Obim pokrića za štete na kombinacijama folija rentgenskih uređaja

Štete na kombinacijama folija, naknađuju se samo ako su u direktnoj vezi sa štetama na osiguranom uređaju koje su pokrivena osiguranjem.

V-06. Osiguranje kancelarijskih mašina i aparata

Štete na dijelovima mašina, aparata i uređaja koji se troše i koji se redovno moraju zamjenjivati, kao npr. trake, foto nosači, perforirani papiri i slično, kao i štete nastale dejstvom tečnosti, para ili gasova nastalih kod uporebe hemikalija ili drugih pogonskih sredstava, nisu pokrivena osiguranjem.

V-07. Osiguranje uređaja za terapiju zračenjem

Štete nastale zbog prisustva snažnih izvora zračenja, nisu pokrivena osiguranjem.

V-08. Osiguranje elektroakustičkih, kinotehničkih i sličnih uređaja

Štete na magnetnim trakama, kasetama, pločama i na filmskim trakama, nisu pokrivena ovim osiguranjem. Ovim osiguranjem ne pokrivaju se štete na gramofonskim iglama, magnetofonskim trakama i magnetofonskim glavama.

VI. KLAUZULE KRUPNOG ALATA

VI-01. Predmet osiguranja i obim osiguravajuće zaštite

VI-01.01 Osiguravač pruža osiguravajuću zaštitu za štete na krupnom alatu za izradu dijelova plastičnom deformacijom bez odvajanja materijala i to kovanjem i presovanjem u obimu koji je dat Uslovima za osiguranje mašina od loma i nekih drugih opasnosti, a takođe i za slučaj kada oštećenje alata nastupi kao posljedica oštećenja ili uništenja mašina (na kojoj je alat montiran) od opasnosti pokrivenih ovim Uslovima.

VI-01.02 Vrijednost osiguranog alata, ukoliko nije drugačije ugovoreno, je cijena novog alata umanjena za iznos rabaćenja. Mogu se osigurati samo alati čija je vrijednost veća od protuvrijednosti 1.000 KM.

VI-01.03 Amortizovana vrijednost alata ne može se osigurati. Prilikom obračuna štete odbija se na ime rabaćenja iznos utvrđen prema:

- broju komada izrađenih ili obrađenih alatom, u odnosu na ukupan broj komada za koje je alat projektovan,
- broju mašinskih sati (efektivnog rada) u odnosu na ukupan broj sati predviđen projektom,
- istrošenosti,
- broju brisanja formi za svaki alat posebno.

VI-01.04 Izradom projektom predviđenog broja komada ili realizacijom projektom predviđenog broja sati, alat se smatra potpuno otpisanim i kao takav ne može više biti predmet osiguranja, bez obzira na njegovo tehničko stanje i upotrebljivost.

VI-02. Za osiguranje krupnog alata važe odredbe Uslova za osiguranje mašina od loma i nekih drugih opasnosti, ukoliko nisu u suprotnosti sa odredbama ove klauzule.

VI-03. Ovom klauzulom nisu obuhvaćene štete koje nastanu od:

- oštećenja alata usljed istrošenosti kao posljedica većeg broja brisanja formi,
- istrošenosti alata i gubljenja mjera (kota).

VI-04. U toku izrade projektom predviđenog broja komada ili projektom predviđenog broja sati rada, dozvoljeno je dva puta brisanje i novo oblikovanje. Svako brisanje uslovljava smanjenje radnog opterećenja 20%.

VI-05. Alati moraju biti obilježeni svojim brojevima, a njihovi tehnički i drugi podaci se unose u posebnu knjigu evidencija - kartoteku u koju se upisuju i podaci o njihovom radu, održavanju i brisanju.

Tabela za određivanje stvarne vrijednosti izvora svjetlosti laserskih uređaja

Vrijeme korištenja do pogonskih sati	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti	Vrijeme korištenja do pogonskih sati	Stvarna vrijednost u % od nove vrijednosti
100	100	600	50
200	90	700	40
300	80	800	30
400	70	900	20
500	60	1000	10

VII. KLAUZULE KRUPNOG ALATA

VII-01. Erupcija

Pod erupcijom se podrazumijeva iznenadno i trenutno izbacivanje isplike, plina, nafte, vode i krutih čestica iz bušotina na površinu, a usljed većeg slojnog pritiska od hidrauličkog.

Štete na osiguranom alatu su pokrivena samo kad zaglava nastane za vrijeme rada na bušenju.

Nisu pokrivena štete na zaštitnim cijevima.

Nisu pokriveni ni troškovi koje bi osiguranik imao prilikom preduzetih preventivnih mjera radi sprečavanja erupcije. Štete nastale od požara koji je prouzrokovan erupcijom, likvidiraju se shodno Uslovima za osiguranje od opasnosti požara i nekih drugih opasnosti.

VII-02. Zaglava

Pod zaglavom se podrazumijeva uklještenje bušačeg alata u bušotini. Štete na osiguranom alatu su pokrivena osiguranjem samo onda kada zaglava nastane za vrijeme bušenja. Nisu pokrivena štete na cijevima za vrijeme betoniranja tj. ispunjenja bušotine.

Ovi Uslovi za osiguranje mašina od loma i nekih drugih opasnosti stupaju na snagu danom donošenja, a primjenjuju se od dana osnivanja Društva.

